

Враховуючи вимоги Євросоюзу до введення у документообіг продукції на пластиковій основі, необхідно вирішувати питання запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням документів на пластиковій основі.

Основна проблема судово-експертної профілактики полягає в недостатньому законодавчому регулюванні, адже ця форма експертної діяльності залишається факультативною, що значною мірою залежить від професійного рівня судового експерта, його почуття громадянського обов'язку та ін. Такий стан не зобов'язує орган, який призначає експертизу, враховувати або не враховувати обставини, встановлені судовим експертом під час виконання експертизи. Крім того, закон не передбачає забезпечення умов для виявлення експертної ініціативи, а також задоволення пов'язаних із нею клопотань експерта.

Можливо, необхідно детальніше розглянути норми, які розкривають поняття судово-експертної профілактики та зобов'язують виявляти причини та умови злочинних, суспільно небезпечних подій, що є предметом розслідування та судового розгляду.

#### Список використаних джерел

1. Яблоков Н. П. Криминалистика и предупреждение преступлений : мат-лы Всерос. науч.-прак. конф. по проблеме профилактики правонарушений. Москва, 1997. С.110, 111.
2. Фридман И. Я. Вопросы профилактики преступлений при криминалистическом исследовании документов : монография. Киев, 1968. С. 87.
3. Космина Н. М. Экспертная деятельность в профилактике преступлений // Криміналістичний вісник. 2014. № 1 (21).

*І. С. Сиводед,*

аспірант Національного університету «Одеська юридична академія», прокурор відділу Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері Південного регіону, м. Одеса, Україна,  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2057-9609>, e-mail: [sivoded1986@ukr.net](mailto:sivoded1986@ukr.net)

### ЗАСТОСУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ КОМПЛЕКСНИХ ЕКСПЕРТИЗ ДЛЯ РОЗСЛІДУВАННЯ УМИСНИХ УБИВСТВ, УЧИНЕНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ

**Анотація.** Статтю присвячено проблемам використання результатів комплексних експертиз для розслідування умисних убивств, вчинених військовослужбовцями під час проведення бойових дій на Сході України, та проблемам застосування в судочинстві іноземних держав результатів експертиз, проведених у нашій країні.

**Ключові слова:** комплексні експертизи; умисні вбивства, учинені військовослужбовцями; бойові дії.

**Abstract.** The article is devoted to issues of using multidisciplinary forensic examinations while investigation of premeditated serviceman killings during warfare.

**Keywords:** multidisciplinary forensic examinations, premeditated serviceman killings, warfare.

**Аннотация.** Статья посвящена проблемам использования результатов комплексных экспертиз для расследования умышленных убийств, совершённых военнослужащими в ходе боевых действий на Востоке Украины, и проблемам применения в судопроизводстве иностранных государств результатов экспертиз, проведённых в нашей стране.

**Ключевые слова:** комплексные экспертизы; умышленные убийства, совершённые военнослужащими; боевые действия.

У дослідженні розглянуто проблеми призначення експертних досліджень за кримінальними провадженнями щодо умисних убивств у зоні проведення бойових дій. За приклад обрано справу старшого сержанта Національної гвардії України Віталія Марківа, звинуваченого в причетності до вбивства 2014 року італійського фоторепортера Андреа Роккеллі та його російського перекладача і журналіста Андрія Миронова.

Справу слухали в Італії, де минулого року суд першої інстанції засудив В. Марківа до 24 років позбавлення волі. Представники юридичної спільноти й державної влади

(під головуванням Міністра внутрішніх справ Арсена Авакова), дослідивши матеріали вироку та показів Марківа зі справи, зауважили певні розбіжності, які можна було достеменно з'ясувати лише завдяки низці експертних досліджень на місці загибелі журналістів (г. Карачун поблизу м. Слов'янська Донецької області, 2014 року — місце бойових дій).

У межах кримінального провадження за фактом убивства італійського журналіста і його перекладача навесні цього року в м. Слов'янську група експертів провела слідчий експеримент у справі та низку експертиз (зокрема: акустичні, балістичні й топографічні дослідження) тієї самої пори року та на тих самих локаціях, де загинули фоторепортер і перекладач [1].

Коментуючи слідчі дії й експертні дослідження, директор Київського науково-дослідного інституту судових експертиз Олександр Рувін пояснив: із метою відтворення подій, що сталися 25.05.2014 р. і в результаті яких загинув італійський журналіст, призначено низку експертиз для відтворення подій, які відбулися напередодні — 24.05.2014 р. Додатково призначено комплексні військові та трасологічні й вибухо-технічні експертизи, що мали визначити дії військовослужбовця В. Марківа під час виконання ним службових обов'язків, можливість використання зброї, яка в нього була. Необхідно було з'ясувати ракурс того, що він міг побачити, маючи при собі автомат і приціл на ньому.

Також було призначено фоноскопичну та фототехнічну експертизи: для того щоб встановити, у який спосіб, із якої відстані та які саме звуки записано на фотоапарат, який належав французькому журналістові і який знайшли на місці загибелі людей. Крім цього, було призначено балістичну експертизу, що мала з'ясувати наслідки бойових пошкоджень автомобіля, на якому французький

журналіст і перекладач прибули на це місце й на якому загиблих відвезли до міста.

Грунтуючись на тому, що події вбивства мали місце 25.05.2014 р., того самого числа, але 6 років потому від моменту цих трагічних подій, за такої самої погоди й у такий самий час доби, із такою самою зброєю та прицілами було відтворено всі умови й обстановку подій — згідно з документами, наданими органами досудового розслідування України та залученими до матеріалів італійського суду першої інстанції.

Отже, слідчі й експерти відтворили обстановку бойових подій, у яких брав участь військовослужбовець України В. Марків. Дослідним шляхом було визначено, що він не мав змоги бачити автомобіля, на якому приїхали журналісти, що також підтверджували відео- та фотоматеріали, зроблені безпілотними апаратами. Усе це зафіксовано на спеціальних мапах із відповідними розрахунками та свідчить про те, що В. Марків не міг бачити автомобіля й журналістів. Те саме стосується приладів, які перебували у його розпорядженні (зокрема, прицілу на автоматі): він візуально не мав змоги побачити, що це були небезпечні люди. Дослідивши записи експериментальних пострілів із різних видів зброї і порівнявши їх із записаними на фотоапараті французького журналіста, знайденому на місці подій, експерти дійшли висновку, що ці обставини не збігаються.

Крім того, було проведено експертизи з різними видами оптичної розвідки, для чого застосували військові прилади, спеціальні фотоапарати й об'єктиви, які мають здатність збільшення в кілька сотень разів. Паралельно із цим провели експеримент, який мав визначити місце, звідки стріляли. Для цього залучили фахівців з кафедри акустики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», які проводили дослідження на своїх приладах. Провели експериментальні постріли з різних місць. Здобуті дані свідчать, що постріли було здійснено із заводу «Зевс». Згідно з даними кримінального провадження, у той час на території цього заводу перебували незаконні збройні формування невизнаних республік. Фахівці точно визначили і місце, і вид зброї, тому можна стверджувати, що ці постріли було здійснено в районі 100—150 м від місця перебування журналістів і зі зброї бійців незаконних збройних формувань.

Під час проведення вибухотехнічної експертизи було з'ясовано, що вражаючі елементи, від яких загинув італійський журналіст, — це частини 127-міліметрової міни з міномета, яка летіла з іншого боку: не з боку г. Карачун, а з боку, де в той час перебувала мінометна батарея незаконних збройних формувань. Крім цього, було визначено й автомобіль, на якому вони їхали, адже навздогін їм стріляли, що було одним із доказів італійського суду на користь того, що це міг стріляти і В. Марків. Експертиза встановила, що ця відстань складала понад 1600 м. До того ж кулі з автомата, який був на озброєнні у В. Марківа, залишали б інші отвори, що було доведено відповідними трасологічними й балістичними експертизами.

Згідно із законодавством України висновки всіх експертиз і протоколів слідчих дій переклали італійською мовою та надіслали до апеляційного суду Італії для розгляду справи. Проблема полягала в тому, чи прийме суд Італії матеріали досудового провадження України для їх вивчення та застосування як доказів [2—4].

Суд у м. Мілані розглянув апеляцію у справі В. Марківа і вирішив його виправдати [5].

Висновки. Досліджуване нами кримінальне провадження досудового розслідування вбивств, учинених у зоні бойових дій на Сході України, і проведення нових комплексних експертних досліджень для з'ясування істини у справі є прикладом невикористаних можливостей експертних підрозділів України. Застосування в судочинстві іноземних держав результатів експертиз, проведених у нашій країні, свідчить про відкриття для України шляху до міжнародного співробітництва в розслідуванні злочинів, скоєних як на нашій території, так і за кордоном, про що необхідно зазначити в Законі «Про судову експертизу» [6, 7], додавши до нього потрібні зміни.

#### **Список використаних джерел**

1. Директор КНИИСЭ Александр Рувин рассказал об экспертизах по делу украинского нацгвардейца Маркива (видео). URL: <https://journalist.today/direktor-kniisje-aleksandr-ruvin-rasskazal-ob-jekspertizah-po-delu-ukrainskogo-nacgvardejca-markiva-video> (дата звернення: 20.01.2021).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 20.09.2020).
3. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 20.01.2021).
4. Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : затв. наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98/paran17#n17> (дата звернення: 20.01.2021).
5. Суд в Італії виправдав нацгвардійця Марківа / Укрінформ : мультимед. платф. іномовл. України. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3129344-sud-v-italii-vipravdav-nacgvardijca-markiva.html> (дата звернення: 20.01.2021).
6. Саїнчин О. С. Загальна теорія та практика застосування комплексних судових експертиз при розслідуванні злочинів (за матеріалами кримінального провадження обвинувачення генерал-майора Віктора Назарова) // Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. до 100-річ. від дня народж. проф. М. В. Салтєвського (Харків, 08.11.2017). Харків, 2017. С. 185—187.
7. Саїнчин О. С. Міжнародний досвід використання комплексних експертиз при розслідуванні умисних убивств (по справі сержанта Національної гвардії Віталія Марківа) // Science and education: problems, prospects and innovations : Abstracts of the 4th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Kyoto, Japan. 2020. P. 134. URL: <https://sci-conf.com.ua/iv-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-science-and-education-problems-prospects-and-innovations-29-31-dekabrya-2020-goda-kioto-yaponiya-arhiv> (дата звернення: 20.01.2021).